

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Qvaestio XIII. De Electione. In Sex Articulos diuisa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Secundò, Si opus ex vi vnus duntaxat intentionis sequeretur, id fieret, quia vnus finis magis intenderetur quam alter (nulla enim alia ratio assignari potest :) atqui fieri potest, vt vterque finis æqualiter intendatur, & neuter alteri præferatur: ergo tunc opus sequetur ex vi vtriusque æqualiter. Consequentia patet, quia nulla ratio dari potest, cur potius dicamus sequi ex intentione huius finis quam illius, cum vterque æquè primò & æquè efficaciter intendatur.

8
Solutur
obicitio.

Ad argumentum in contrarium; Respondeo, Esse disparē rationem. Materia enim & forma sunt causæ, quæ rem intrinsecè constituunt. Vnde implicat vnus rei esse duas materias, vel duas formas totales; quia vnum numero, esset duo numero.

Eadem res
duas causas
totales
efficientes
habere po-
test.

Quod ad causam efficientem attinet, cum sit extrinseca, non implicat vt eadem res duas causas efficientes totales habeat. v. g. vt idem lumen à duabus candelis tamquā causis integris pendeat. Imò probabile est, reipsa id fieri, quamuis successiue. Pari modo in effectibus Sacramento- rum posse eos à duabus causis efficientibus integris pendere, est valdè probabile, etsi efficientiam physicam in illis ponamus. Quòd si idem effectus pendere potest à duplici causâ efficiente; multò magis à duplici causâ finali pendere poterit; præsertim cum hæc sit remota, merèque extrinseca; ad quam opus nullum ordinem naturalem habet, sed solum arbitrio voluntatis. Quòd si idem effectus ex duplici fine pendere potest, potest etiam ex duplici intentione pendere: nihil enim à causa finali pendere potest, nisi mediante intentione, quæ causâ finalis immediatus est effectus.

Nec obstat, quòd intentio se ad opus externum habeat in modum causæ efficientis: nam ita efficit, vt nullum realem influxum in opus vel in potentiam exequentem habeat; sed tantum dicitur efficere, quia posita intentione in voluntate, aliæ potentie per quamdam sympathiam naturaliter ad operandum applicantur.

ARTICVLVS IV.

Utrum voluntas finis sit idem actus cum voluntate eius, quod est ad finem?

9 **C**onclusio Prima, Quando voluntas fertur in finem, & in medium seorsim spectatum, fertur diuerso motu. Ratio est; quia tunc medium non habet rationem medij, sed distincti fi-

nis; vt cum quis vult sanitatem propter seipsam, & ambulationem propter seipsam.

Conclusio Secunda, Quando voluntas fertur in medium propter finem, vt cum vult ambulationem propter sanitatem, tunc eodem actu fertur in medium & in finem, sed diuerso modo: in medium, tamquam in obiectum quod, in finem, tamquam in obiectum quo, id est, in rationem obiectiuam.

Idem actus
voluntatis
tendit in
finem &
in media.

Aduerte tamen, hinc non sequi, eundem numero motum voluntatis esse intentionem & electionem, vt quidam hinc collegerunt. Electio enim & intentio sunt motus realiter distincti; quamuis electio ex intentione necessariò pendeat; sicut assensus conclusionis ex assensu principiorum. Et ratio est quam insinuauimus supra q. 8. a. 3. obiectum enim electionis materiale quidem, est res quæ dicitur medium; formale proximum, bonitas utilis ad finem, remotum, ipse finis. Cum enim bonitas utilis speciem habeat ex ordine ad finem, ad quem utilis est; etiam electio, quæ à bonitate vtili speciem accipit, à fine speciem habebit. Obiectum autem intentionis proximum, materiale quidem, est res illa quæ intenditur, vt scientia, salus: formale, bonitas eius intrinseca. Itaque differunt hi actus obiectis, ac proinde specie. Nec obstat quòd D. Thomas hic ad Tertium insinuare videatur, intentionem & electionem esse vnum motum, sicut ascensus & descensus: tantum enim vult dicere, intentionem & electionem versari aliquo modo circa eadem, quamuis contrario modo (sicut ascensus & descensus versantur in eodem spatio contrario modo.) Intentio enim immediatè tendit in finem, & per finem in media. Electio immediatè in media, & per media in finem.

ARTICVLVS V.

Utrum Intentio conueniat brutis?

Conclusio Prima, Si intentio accipiat generatim, vt idem sit quod in aliquid determinatum tendere: sic intentio conuenit brutis & rebus naturalibus: quia horum omnium motus tendunt ad aliquid certi & definiti à Deo. 10
Distingui-
tur.

Conclusio Secunda, Si intentio accipiat proprie, non conuenit brutis: quia intentio est velle consequi finem per aliqua media idonea; atqui bruta non cognoscunt rationem finis, neque proportionem quam media habent ad finem; ergo, &c. Vide supra q. 1. a. 2.

QVÆSTIO XIII.

De Electione.

1 **E**xplicatis tribus actibus voluntatis, qui versantur circa finem, scilicet voluntate seu amore, fruitione, & intentione: incipit agere de actibus qui versantur circa media; inter quos tres potissimum pertinent ad voluntatem, electio, consensus, vsus.

Nomen autem Electionis dupliciter accipitur, Electio
quidam.
Aristot. primò, vt idem sit quod libera acceptatio voluntatis etiam ipsius finis. Sic Aristoteles accipit 2. Ethic. c. 4. cum ait, opus virtutis debere fieri ex electione, id est, non casu, non necessitate, sed liberâ voluntatis acceptatione. Et alibi, cum ait, virtutem esse

rem esse habitum electivum. Secundò, Pro acceptatione alicuius medij è multis ad finem conductibus. Hoc modo accipitur in hac Quæstione.

ARTICVLVS I.

Vtrum electio sit actus voluntatis.

2
Electio est actus voluntatis.

Concl. Electio est actus elicited à voluntate, qui tamen peculiarem ordinem ad rationem dirigentem habet.

Prior pars patet tum ex Aristot. lib. 3. Ethic. c. 3. vbi ostendit, electionem esse appetitum consultum, id est, qui sequitur consultationem: tum ex communi modo loquendi; propositis enim multis nemo censetur elegisse (etiamsi intellectu iudicet vnum ceteris præstare) donec illud præceteris velit; ergo eligere est velle.

Habens ordinem ad rationem dirigentem.

Altera pars patet ex Aristotele 6. Ethic. c. 2. vbi dicit, electionem esse vel intellectum appetitum, (ἐν ὁρετικῶν) vel appetitum intellectuum, (ὁρετικῶν βουλητικῶν) quibus verbis insinuat electionem pertinere etiam ad intellectum tamquam ad dirigentem. Nullus est enim actus voluntatis, qui tantam intellectus considerationem postulet: vt enim eligas, debes considerare finem & media, & mediorum inter se ad finem proportionem & circumstantias. Hinc D. Thomas ait, electionem formaliter esse actum rationis, materialiter voluntatis; nempe quia modum & speciem suam accipit ex collatione mediorum facta per rationem: sine qua collatione si aliquid medium acceptetur, non erit propriè electio, sed simplex acceptatio.

ARTICVLVS II.

Vtrum electio conueniat brutis?

3
Negatur.

Conclusio est, Electionem non esse in brutis. Probatur Primò, Quia proposito obiecto, bruta non sunt indifferentia ad illud prosequendum, vel non prosequendum; sed in illud feruntur necessariò, vel necessariò non feruntur. Atqui ad electionem requiritur indifferentia; alioqui non est electio, sed naturæ impulsus & necessitas. Vide Caietanum. Secundò, Ad electionem requiritur vt possis media inter se & ad finem conferre, & cognoscere quid cui præstet in ordine ad finem. Nam electio est appetitio eius, quod consultatione est conclusum; vt ait Arist. 3. Ethic. c. 3. Atqui bruta non possunt consultare, nec media inter se & ad finem comparare.

DVBIVM.

Vtrum electio conueniat pueris ante usum rationis, & amentibus?

4
Affirmatur.

Respondet, His verè conuenire electionem. Primò, Quia his conuenit cõsultatio: possunt enim media inter se cõparare, & expendere quidnam è multis ad finem sit commodius; quod est consilij.

Secundò, si amens, vel puer interrogetur, cur

hoc faciat, vel cur hoc potius quàm illud? rationem reddet ex ordine ad finem.

Tertiò, Quia in illis est sufficiens notitia boni delectabilis & conuenientis naturæ: distinguunt enim inter delectabile & delectabilius, inter conueniens naturæ & conuenientius; & norunt rationem reddere, cur hoc illo sit delectabilius vel conuenientius; distinguunt etiam inter media quæ ad hæc conducunt, & norunt vtrum è duobus sit vtilius.

Hinc tamen non sequitur, eos posse peccare; quia ad hoc nõ sufficit libertas vel libera electio, sed etiam requiritur notitia boni & mali moralis, quam illi non habent. Non enim possunt perpendere; vtrum aliquid sit consentaneum dictamini rectæ rationis, seu iudicio prudentiæ. Priùs enim quisque habet notitiam boni delectabilis & conuenientis naturæ, quàm boni honesti; quia hoc est superioris ordinis.

Pueri, et si liberi sint, peccare tantum non possunt.

ARTICVLVS III.

Vtrum media eligantur, an etiam finis?

Conclusio est, Electionem solum esse mediorum, non autem finis. Sensus est; Nihil propriè dicitur eligi, nisi quod consideratur vt medium conferens ad aliquem finem: id autem quod habetur loco finis, non dicitur eligi, sed supponitur electioni.

Electio solum est mediorum.

Probatur Primò, Quia electio sequitur consultationem & sententiam (quæ est consultationis conclusio:) atqui consultatio non est de fine (nam in omni consultatione supponitur aliquis finis tamquam principium, vnde tota consultatio pendeat) sed tantum de medijs; ergo & electio.

Probatur Secundò, Quia omnis volitio finis est vel amor, vel intètio, vel fructio: atqui electio nihil horum est, & præterea oritur ex intentione, ergo non potest versari circa finem, sed circa media.

Dices, Homo, propositis pluribus finibus, etiam vltimis, deliberat quis ex illis sit amplectendus; ac tandem vnum ex illis eligit: ergo electio etiam versatur circa finem.

Respondet Negando conseq. si loquamur de fine formaliter; nam illa deliberatio & electio procedit ex intentione alicuius finis communis seu formalis, qui vt possit obtineri, consultatio instituitur, in qua materia, id est, in quibus rebus ille sit constituendus. Itaque iste homo non eligit finem formalem, sed materiam finis formalis, quam considerat instar medij; per quod finem formalem possit obtinere. Vt cum quis quærit vtrum beatitudo consistat in voluptatibus huius vitæ, an verò in Deo? Vbi viderit in Deo consistere, eligit Deum tamquam materiam in qua reperiat finis formalis, quæ hîc est beatitudo in genere. Itaque electio non est nisi de medijs, vel de ijs quæ instar mediorum considerantur.

Electio versatur circa media, & circa materiam finis formalis.

ARTICVLVS IV.

*Virum electio sit tantum eorum,
quæ per nos aguntur?*

6
affirmatur.

Conclusio est, Tantum eligimus ea quæ per nos agenda sunt. Vbi illud tantum, excludit solum ea quæ nullo modo à nobis pendent, vt fiant vel non fiant.

Probatur Primò, Ex definitione electionis, quam habet Arist. 3. Ethic. c. 3. *Electio est appetitus consultius eorum, quæ in nostra sunt potestate.* Secundò, Quicumque eligit rem aliquam, eligit illam, vel possidere, vel percipere sensu aut intellectu, vel applicare ad usum, vel agere vel pati. Ergo eligit aliquam suam operationem, vel quasi operationem: possessio enim est quasi operatio. Tertio, Quia nullam rem externam eligimus, nisi quatenus subiecta est nostræ operationi; nobisquæ per operationem coniungitur.

Vbi aduerte, etsi res externæ non cadant sub electionem, nisi quatenus nobis mediante operatione coniunguntur; tamen electionem immediate versari non solum circa nostras operationes, sed etiam circa res ipsas, quæ sunt operationum obiecta. Sicut dictum est de delectatione & gaudio. Obiectum enim integrum electionis constat re externa & nostra operatione; vt patet exemplis allatis in secunda ratione. Vnde non solum operatio dicitur eligi, sed etiam res circa quam operatio versatur; eligimus enim hanc vestem, hunc librum, &c.

Obiectum
integrum
electionis.

ARTICVLVS V.

Virum electio sit tantum possibilem?

7
affirmatur.

Concl. Tantum eligimus ea quæ putamus possiblem nobis.

Probatur Primò, Ex art. præcedenti. Cum enim electio sit tantum eorum quæ in nostra sunt potestate, necesse est, vt tantum sit possibilem.

Probatur Secundò, à priori; quia nihil potest eligi, nisi quod putatur vtile ad finem obtinendum: nam tota ratio electionis est vtilitas mediij ad finem: atqui id quod est factu impossibile non potest esse vtile ad finem obtinendum; ergo. Hinc fit, vt, quando in consultatione deuenimus ad aliquod medium necessarium quod iudicamus impossibile, cessemus à prosecutione illius finis, quem intendebamus.

D V B. circa resp. ad Primum.

Virum quis possit si non eligere, saltem appetere id, quod nouit esse impossibile?

8
Caietanus.

Caictanus 1. p. q. 63. art. 3. agens de peccato Angelorum, distinguit duplex impossibile, per se, & per aliud, seu ex suppositione: & docet id quod solum per accidens est impossibile, posse secundum se & directè esse volitum: v. g. Possim velle vt numquam peccauerim, vt parens non sit mortuus; quæ per se quidem possiblem sunt, cum nul-

Aliud est
impossible
per se, aliud
per accidens.

lam repugnantiam includant; tamen ex suppositione, quæ supponitur quod peccauerim, quod parens mortuus sit, sunt impossiblem. Nam impossibile est vt non peccasse conueniat subiecto, in quo iam supponitur peccatum (hæc enim nullo modo eidem simul conuenire queunt;) aut vt non esse mortuum conueniat ei, in quo iam mors supponitur.

Ratio, cur talia velle possimus, est, quia possunt secundum se nudè considerari absque huiusmodi suppositione, quomodo considerata sunt possiblem. Qui enim peccauit, potest se considerare nudè sine peccato, quatenus est homo, & sic non repugnat ei non peccasse. Itaque potest illud hoc modo appetere. Id vero quod per se & naturâ suâ est impossibile, dicit non posse per se appeti, quia non potest apprehendi vt possibilem, ac proinde neque vt bonum. Concedit tamen posse appeti per accidens, scilicet quatenus coniunctum est alicui, quod per se sit expetendum. Hoc modo damnatos appetere Deum non esse, quia hoc necessarium est, vt liberentur à miserijs, quæ liberatio est per se expetenda.

Respondeo & Dico Primò, Neutrum genus impossiblem posse appeti volitione efficaci. Est commune sententia Doctorum. Intellige, si cognoscatur esse impossibile; nam de tali est quæstio. Constat enim si putetur esse possibilem, posse efficaciter appeti. Efficacem volitionem voco eam, quæ quis vult rem volitam adipisci, siue quæ mouet ad executionem.

Ratio huius Conclusionis est, quia conari vt fiat id, quod est impossibile, non potest villo modo apprehendi vt conueniens; ergo non potest appeti. Consequentia patet, quia nihil potest appeti, nisi sub ratione conuenientis. Antecedens probatur, quia laborare vt fiat id, quod est impossibile, non est per se conueniens, sicut bonum honestum, & delectabile; neque est conueniens propter aliud, vt bonum vtile; nam conatus ad impossibile nullam vtilitatem habet.

Dico Secundò, vtrumque genus impossiblem posse secundum se & directè appeti volitione inefficaci, quæ explicetur per verbum vellem, opto.

Probatur Primò, Hæc est sententia Arist. 3. Ethic. c. 2. cum ait, *voluntatem esse impossiblem, vt immortalitatis; electionem autem non nisi possibilem.* Vbi Aristoteles loquitur de eo quod putabat per se esse impossibile; non enim exultimabat hominem, cum ab intrinseco sit mortalis, posse effici immortalem, aut posse sibi pugnam elementorij, quibus constat, quod erat necessarium ad immortalitatem. Idem isdem verbis docet Nemescius c. 33. de homine, & Damasc. l. 2. de fide, c. 22. Idem sentit D. Thomas hic ad 1. & Scotus in 2. d. 6. q. 1. & Gab. eadem d. a. 3.

Secundò, Probatur exemplis.

Quia penitens cupit & optat non peccasse: quod tamen scit nunc esse impossibile. Patet exemplis.

Homines interdum optant esse Angeli, etsi sciant id fieri nunlatenus posse.

Quidam impij optant Deum non esse, idque expresse & directè. Nec refert quod id non optent, nisi propter aliquid coniunctum; scilicet vt liberius possint peccare, vel vt non puniantur: id enim ex eo prouenit, quod non esse Dei non sit per se expetendum, cum nihil in se boni habeat: sed sufficit

Peccatum
primi An-
geli, iuxta
Scotum.

sufficit vt id cupiant volitione directa. Simili modo iuxta Scotum, Gabrielem, & multos Doctores, peccatum primi Angeli fuit, quod appetierit esse aequalis Deo secundum substantiam: quæ sententia non est impossibilis, imò est valde probabilis, si loquamur non de primo peccato, sed de aliquo ex sequentibus post primum.

Quomodo
impossibi-
lia possunt
appeti.

Tertiò, Voluntas potest appetere non solum id, quod absolute subiecto est conueniens, sed etiam quod ei est conueniens secundum aliquam partem, id est, gradum naturæ vel conditionem (potest enim appetere quod est subiecto conueniens secundum corpus, etsi non sit conueniens secundum animam; & quod est conueniens secundum gradum naturæ vegetantis, etsi non sit conueniens secundum gradum naturæ sentientis:) sed id quod est absolute impossibile subiecto, potest ei esse conueniens secundum aliquem gradum, & non habere repugnantiam secundum illum gradum: v. g. esse Angelum, esse Deum, est conueniens homini, secundum gradum substantiæ, & nullam secundum illum gradum habet repugnantiam. Ergo voluntas poterit illud appetere.

11
Solutio
obiectio-
nes.

Obijcitur Primò, id quod scitur absolute esse impossibile, non potest iudicari esse bonum: ergo non potest appeti. Conseq. patet, quia nihil potest appeti nisi sub ratione boni. Antecedens probatur, quia quod scitur esse impossibile, non potest iudicari existere actu vel potestate; ac proinde non potest iudicari esse ens: ergo neque bonum: nam ratio boni supponit rationem entis. Ita Caietanus:

Respondeo primò, si hæc ratio aliquam vim habet, etiam vim habet contra Caietanum. Nam ipse concedit, impossibile appeti propter aliquid ei coniunctum; vt non esse Dei, propter liberationem à miseria: necesse ergo est fateatur non esse Dei iudicari vel apprehendi esse bonum ratione illius coniuncti. Quomodo autem id fieri potest, cum sit prorsus impossibile?

Respondeo Secundò, vt aliquid possim appetere, non est necesse vt iudicem illud mihi secundum naturam particularem quam habeo, esse bonum vel conueniens; sed sufficit vt iudicem illud esse bonum in se, vt Scotus & Gabr. docent: v. g. quod bonum sit esse Deum, esse Angelum. Vel certè, esse bonum mihi considerato præcisè secundum rationem substantiæ vel entis, seclusis omnibus alijs rationibus repugnantibus. Cuius enim indiuiduo entis infra Angelum, quatenus ens est, nihilque includit naturæ Angelicæ repugnans, melius est esse Angelum, quam esse id quod iam est; & cuius indiuiduo entis infra Deum, melius est esse Deum, quam esse id quod nunc est.

A simili de
intellectu.

Ratio est, quia sicut intellectus potest considerare & apprehendere subiectum secundum rationem præcisè, ita voluntas potest aliquid ei secundum hanc rationem appetere. Sicut enim intellectus extendit se ad omne verum: & sub quauis præcisione rationis formalis, secundum quam est verum. Ita voluntas se extendit ad omne bonum & conueniens sub quauis præcisione, secundum quam est conueniens.

Imò sufficit
simplex
apprehen-
sio absque
expresso
iudicio.

Neque est necessarium, vt iudicij expressis iudicem esse conueniens vel possibile; sufficit vt simplici apprehensione apprehendam, v. g. esse

Deum, esse Angelum, tamquam mihi conueniens secundum rationem entis, & vt non repugnans secundum hanc rationem absque aliquo formali iudicio. Nam apprehensio sufficit ad actum complacentiæ.

Hinc patet, quomodo possit appeti id quod contradictionem implicat. Non enim est necesse vt iudicetur esse possibile; sed sufficit vt possit apprehendi, tamquam non repugnans secundum illam rationem, etiamsi secundum alias rationes sit repugnantia. Exempli gratia. Quando diabolus optat esse Deus, non optat esse Angelus simul & Deus, Angelus & non Angelus, creatura & non creatura; sed optat tantum alterum extremum contradictionis, naturam scilicet & qualitatem diuinam, quæ est maxime appetibilis, & maxime ipsi conueniens considerato sub ratione entis: quamuis secundum rationem creaturæ vel Angeli non sit conueniens.

Obijcitur Secundò, Nemo potest appetere id ex quo nihil commodi acciperet, etiamsi fieret quod cupit: sed si Angelus fieret Deus per essentiam, ipse nihil inde commodi reportaret; nam ipse desineret esse; & sic non ipse esset Deus, sed alius: ergo non potest illud appetere.

Confirmatur, Quia nemo potest appetere sui interitum, vt inquit Ansel. l. de casu Diaboli c. 4. præsertim vt aliquid boni positui consequatur.

Respondeo Negando maiorem si intelligatur de perceptione commodi in sua persona; quia si possumus quædam appetere, quæ alijs sunt commoda, etiamsi nos inde nihil in persona nostra recipiamus (patet in amore parentum erga filios, & amicorum erga amicos;) multò magis poterit aliquis appetere, quod sibi esset commodum in naturâ alienâ, in quam conuerteretur. Vnde etiamsi Angelus nihil in naturâ Angelicâ commodi perciperet, si votum ipsius quo Deus fieri desideraret, impleteret; tamen perciperet in naturâ diuinâ, in quam conuerteretur. Nec refert quod non ipse, sed alius perciperet; quia secundum æstimationem moralem, ipse censeretur percipere; idque multò magis quam parentas mortui censetur in filijs viuere, & esse beati.

Ad Confirm. Etsi prudenti iudicio nemo possit appetere non esse, vt aliquid boni positui compos fiat; tamen absolute potest. Nam si damnati appetant non esse quod sunt, vt careant miseria; cur non possit quis appetere non esse quod est, vt vertatur in naturam præstantiorem?

Nec obstat quod D. Thom. 1. p. q. 63. ar. 3. ait, Angelum non potuisse appetere similitudinem Dei per æqualitatem; quia loquitur de appetitu efficaci. Vnde non sequitur, quin poterit illam appetere appetitu inefficaci.

Potest quis
appetere
amittere
suum esse,
vt asse-
quatur
melius
esse.

ARTICVLVS VI.

Vtrum homo eligat ex necessitate,
an liberè.

Conclusio est, hominem eligere non ex necessitate, sed liberè. Ratio est, tum quia in potestate est eligere & non eligere; tum quia in potestate eius est eligere hoc vel illud.

Vbi notandum Primò, D. Tho. priore modo significare electionem esse liberâ secundum exercitium, posteriore modo secundum speciem.

Notandum

Notandum Secundò, Radicem libertatis consistere in amplitudine intellectus, vt hic rectè explicat D. Thomas.

DVBIUM I.

Verum quando est vnicum solum medium ad finem idoneum, electio sit libera, an necessaria?

14 **R**espondeo, Electionem talis medij esse necessariam ex suppositione, absolutè tamen & simpliciter liberam.

Est necessaria ex suppositione. Prior pars probatur, quia supposità efficaci intentione finis, si in ea intentione persistas, non est in potestate tuà vt illud medium non eligas. Ratio est, quia intentio efficax mouet ad executionem. Executio autem nihil est aliud, quàm vsus medij, qui vsus supponit electionem. Itaque cum vnum tantum sit medium, necesse est illius electionem interuenire: idque confirmatur experientia: qui enim efficaciter vult consequi sanitatem, & certò nouit non esse nisi vnum pharmacum ad hoc idoneum, necesse est velit illud pharmacum. Quòd si nolit, non persistit in priori intentione. Sic qui vult fieri Christianus, necesse est velit Baptismum; qui vult placere Deo, necesse est velit seruare mandata, iuxta illud Ioan. 14. *Si quis diligit me, mandata mea seruabit.*

Aduerte tamen, hanc electionem medij non esse necessariam, nisi pro eo tempore vel momento quo intentio incipit esse efficax. Incipit autem intentio esse efficax, quando ex vi ipsius homo se incipit applicare ad executionem. Nam intendere efficaciter, est ita velle finem, vt ex vi illius affectus mouearis ad executionem: vnde non est necesse vt electio fiat priùs tempore, quàm homo se applicet ad executionem.

Absolutè tamen est libera.

Altera pars probatur, quia omni momento est in potestate voluntatis non eligere: nam omni momento potes facere, vt intentio non sit efficax, id est, vt non moueat ad executionem: potes enim vel intentionem mutare, vel differre executionem.

15 *In electio-
ne est nouū
meritum,
vel demer-
situm.*

Hinc sequitur, hanc necessitatem non ob stare, quin in electione talis medij sit nouum meritum: Primò, Quia nulla est necessitas eligendi nisi in primo instanti executionis: nam ante illud instans potest voluntas suspendere electionem, vnde ante illud instans est omninò libera: atqui hoc modo passim ab omnibus fit electio: non enim expectant vsque ad instans executionis vt eligant, sed antea eligunt cum magna libertate & indifferentia.

Secundò, Quia etiam in illo primo instanti, quo debet inchoari executio, tantum est necessitas ex suppositione, quæ non impedit quò minus actus sit absolutè liber, modò illa suppositio sit in potestate voluntatis, vt ostensum est 1. parte quaest. 19. Et ratio est, quia omni momento est in potestate voluntatis, talem actum non elicere tollendo suppositionem. Quòd si suppositio non esset vllò modo in potestate voluntatis, & actus ex ea sequeretur necessariò, iam ille actus esset absolutè necessarius, & non liber; vt ibidem ostensum est.

Dices, Positã intentione efficaci, voluntas in primo instanti executionis est determinata ad

electionem: ergo electio tunc non est libera in seipsa, sed solum in sua causã, scilicet in volitione vnde procedit, & consequenter non erit nouum meritum aut demeritum in electione, sicut neque est in opere exteriori.

Responderi potest Primò Negando primam consequentiam. Actio enim in se dicitur libera per denominationem extrinsecam, quatenus elicitur à potetia intrinsecè libera & indeterminata. Quòd potest fieri dupliciter, Primò, Immediatè, sic intentio est libera: Nam immediatè comparatur ad voluntatem indeterminatam. Secundò, mediatè, sic electio est libera. Neque est simile de opere exteriori, quia hoc elicitur à potentia omninò determinata, v. g. à potentia intellectuã, sensitua vel motiua, quæ non sunt intrinsecè liberae. Cuius signum est, quòd voluntas & opus externum censeantur vnus actus moralis, habens vnã eandemque malitiam, vel bonitatem moralem; opus enim externum est solum complementum & terminus voluntatis internæ. Intentio autem & electio censentur distincta opera moralia, habentia diuersam bonitatem, vel diuersam malitiam; quia diuersa obiecta diuersum ordinem ad rationis dictamen habentia: vnde aliter intentio est rationi conformis, aliter electio.

Electio potetis dicitur, est libera quam opus exteriori.

Respondeo Secundò, Admissã priore confessione, nego secundam. Quia etiam si illo momento electio in se libera non sit; tamen est in ea nouum meritum: eò quòd ad hoc sufficiat, vt absolutè loquendo libera sit, siue in se, siue in sua causa; & nouam honestatem formalem habeat. Quando enim duo actus necessariò sunt connexi, diuersam honestatem formalem habentes, vterque simul reddit hominem meliorem, magisque laudabilem, quàm alter solus: sicut patet à simili in actibus intellectus. Cognitio enim principij & cognitio conclusionis magis illuminant intellectum veritate, quàm cognitio sola principij. Eodem modo intentio finis honesti, & electio medij simul iunctæ, affectum reddunt magis rectum & conformem legi æternæ, & rationis dictamini, quàm intentio sola. Secus est de actu exteriori, qui non elicitur à voluntate, quia hic non habet propriam bonitatem formalem, qua voluntas ipsa conformetur rectæ rationi, & melior in se fiat: sed tantum obiectiuam, in quam voluntas vt in obiectum tendat; quæ in executione est bonitas materialis actus virtutis.

DVBIUM II.

Verum si plura sint media ad finem idonea, necessarium sit, postea efficaci intentione finis, eligere id quod est ad finem vtilius?

Omissis sententijs Respondeo & Dico Primò, Illud medium necessariò eligi, quòd præ ceteris iudicatur esse vtilius ad obtinendum finem; eo modo quo intendis obtinere. Exempli gratia: Si intendas consequi sanitatem citissime, vel perfectissime, vel commodissime, necesse est eligere illud medium, quòd præ ceteris ad hoc iudicatur esse vtilius. Ratio est, quia tunc est vnicum medium ad finem intentum. Sicut enim quando finis nullo modo potest haberi, nisi per certum medium, necesse est illud medium eligere; ita

16 *Quid dicitur centum; si finis intenditur sub certo modo?*

ita quando non potest eo modo obtineri quo intendis, nisi per certum medium, necesse est illud eligere: nam tunc cetera non censentur utilia. Itaque qui efficaciter vult non solum saluus fieri, sed securissime saluus fieri, necesse est fugiat mundum, & eligat Christi consilia. Qui vult citissime fieri Theologus, necesse est eligat viam methodicam & compendiarium.

Hinc sequitur, si duo sint media aequè utilia ad finem intentum consequendum, ex vi intentionis non posse alterum alteri praeferi; sed necessarium est ut id fiat ob aliam causam, vel certe pro nudo arbitrio voluntatis.

Dico Secundo, Quando sunt plura media ad finem utilia, & finis non intenditur sub certo aliquo modo, non est necessarium eligere id, quod est utilissimum, sed potest eligi minus utile. Probatur, quia nullum ex his est determinatè necessarium ad finem, cum per quodvis ex illis possit obtineri. Confirmatur experientia in electione statuum: Etsi enim status consiliorum sit ad salutem utilissimum medium, non tamen omnes illum statum eligunt; quia sufficit illis, si aliquo modo possint salvi fieri.

Contra Obijcitur Primo, Electio est appetitio praconsultati, teste Arist. 3. Ethic. c. 3. & 4. id est, eius quod per consultationem antè iudicatum est, ut ipse explicat. Atqui fieri nequit ut iudicium consultationis, quod est consultationis conclusio, sit de medio minus utili, nisi forte per errorem intellectus, quem hic excludimus: ergo fieri nequit ut medium minus utile eligatur, relictis utilioribus.

Secundo, In electione necesse est unum praeferi alteri in ordine ad finem; Nam electio est de duobus vel pluribus acceptatio unius pra alijs, ut Aristot. docet lib. 3. Ethic. c. 3. ex ipso nomine Graeco, προαίρετον enim dicitur ἐκ τῶν ἄλλων ἀρίστων, id est, quod praeter ceteris est eligendum.

Respondeo, Dupliciter fieri posse electionem inter plura media.

Primo, Ut in acceptatione mediorum solum habeatur ratio utilitatis ad finem, & sic fieri nequit ut quis eligat medium minus utile, relicto utiliori. Ratio est, quia medium minus utile, etiamsi per se consideratum sit utile ad finem, tamen comparatum cum medio utiliore non est utile, sed inutile; ac proinde fieri nequit ut praeter altero acceptetur: nam inutile censetur malum: malum autem per se non potest appeti. Atqui hic modus proprie significatur nomine electionis apud Aristotelem. Vnde concedendum est, si nomen electionis strictè accipitur (scilicet pro appetitione unius medij praeter altero; habità solius utilitatis ad finem consideratione) fieri non posse ut eligatur medium minus utile, relicto utiliore. Sed passim non ita strictè hoc nomen accipitur; neque in electionibus faciendis haec sola utilitas ab hominibus spectari solet.

Secundo igitur modo fieri potest electio inter plura media, ita ut praeter utilitatè ad finem primum, spectetur etiam utilitas ad alios quosdam fines, & sic eligatur medium minus utile ad finem praecipuum, relicto utiliore ad eundem finem. Sic aeger eligit medicamentum suave, etsi minus efficax praeter amaro efficaciore; quia non solum intendit sanitatem, sed etiam voluptatem. Sic multi eligunt statum matrimonij, relictis consilijs, quia non solum intendunt salutem, sed etiam commoda & voluptates huius vitae; quas putant esse in matrimonio.

Hinc omnis error in electione status; cum enim in hac electione quisque hoc tantum spectare deberet; qui status consideratis omnibus circumstantijs, futurus ipsi videatur utilissimus ad suam salutem, & ad Dei gloriam; multa alia spectat tamquam fines quosdam saltem secundarios, quae ad hanc tantum vitam pertinent, ut commoditates, honores, & similia; sicque fit ut medium salutis periculosum & minus utile praeferat securo & utilissimo.

Quid, si finis non intenditur sub certo modo.

17 Soluitur obijctio.

Vnde error in electione.

Q V A E S T I O X I V.

De Consilio.

ARTICVLVS I.

Utrum Consilium sit inquisitio?

Conclusio est. Consilium est inquisitio seu quaestio quaedam. Patet ex Arist. 3. Ethic. cap. 3. ubi dicit, omnem consultationem esse inquisitionem, non contra. Idem docet Nemesius lib. de Homine, c. 34. & Damasc. lib. 2. de Fide cap. 22.

Nota Primo, Consilium seu Consultationem, quae & Deliberatio dicitur, proprie esse inquisitionem mediorum ad finem utilium. Vnde continet varios actus intellectus, nempe considerationem causarum, effectuum, & circumstantiarum, quae ad rectè iudicandum sunt necessariae. Ex hac inquisitione sequitur Iudicium, quod est effectus consilij, & versatur circa consilij conclusionem. Utrum autem debeatur iudicium censeretur pars consilij, ut

vult Caiet. hoc loco; an effectus, parum refert. D. Thomas hoc loco dicit, iudicium esse post consilium, unde videtur sentire non esse partem, sed effectum; idque magis est consentaneum communi modo concipiendi, & Aristot. 6. Ethic. cap. 9. & 11. ubi distinguit ἐμβουλίαν & γνῶμην, id est, bonam consultationem, & iudicium equi & boni. Ratio est; quia consilium est inquisitio. Atqui inquisitio cessat accedente iudicio: ergo iudicium non est pars consilij. Deinde saepe habetur consilium sine conclusione: ergo conclusio non est pars.

Aduerte tamen, nomine consilij saepe intelligi iudicium; nam effectus appellantur nominibus causarum: ut cum dicimus, hoc est meum consilium.

Nota Secundo, Consilium proprie non conuenire Deo, quia Deus non inquit quid agendum, sed quidquid in quouis negotio per totam aeternitatem

Consilium non conuenit Deo strictè